

**Zápisnica z rozhodovania Súdnej rady Slovenskej republiky mimo zasadnutia
12. februára 2025**

- 1) Marcela Kosová, predsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky
- 2) Ayše Pružinec Eren, podpredsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky
- 3) Peter Bebej
- 4) Martin Bezák
- 5) Zuzana Čížová
- 6) Peter Farkaš
- 7) Marián Fečík
- 8) Magdaléna Hromcová
- 9) Dana Jelinková Dudzíková
- 10) Ludmila Joanidisová
- 11) Jaroslav Klátik
- 12) Adrián Kucek
- 13) Ľuboš Kunay
- 14) Miroslav Mandrák
- 15) Martin Puchalla
- 16) Peter Šamko

Predsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky požiadala dňa 10. februára 2025 pod číslom: CR-641/2025-1022 členky a členov Súdnej rady Slovenskej republiky o hlasovanie mimo zasadnutia podľa § 6 ods. 1 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v spojení s článkom XVI odsek 1 Rokovacieho poriadku Súdnej rady Slovenskej republiky v súvislosti s uplatnením pripomienok k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24).

Pripomienky predložené Ayše Pružinec Eren, podpredsedníčkou súdnej rady a Mariánom Fečíkom, členom súdnej rady sa týkali zmien ústavnej úpravy postavenia súdnej moci a predĺženia veku spojeného so zánikom funkcie sudcu.

Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov bol predložený na medzirezortné pripomienkové konanie a termín jeho ukončenia je 17. februára 2025. Z tohto dôvodu bolo potrebné prijať uznesenie, ktorým Súdna rada Slovenskej republiky rozhodne o uplatnení pripomienok k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24).

K žiadosti bol pripojený návrh uznesenia v zmysle článku XVI ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdnej rady Slovenskej republiky a hlasovací hárok.

O návrhu uznesenia hlasovalo 14 členiek a členov Súdnej rady Slovenskej republiky.

Hlasovanie: *K uplatneniu pripomienok k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24).*

ZA: 14

PROTI: 0

ZDRŽAL SA: 0

NEHLASOVAL: 2

Hlasovací hárok:

		K uplatneniu pripomienok k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24)		
		ZA	PROTI	ZDRŽAL SA
1.	Marcela Kosová	x	-	-
2.	Ayše Pružinec Eren	x	-	-
3.	Peter Bebej	x	-	-
4.	Martin Bezák	x	-	-
5.	Zuzana Čížová	x	-	-
6.	Peter Farkaš	x	-	-
7.	Marián Fečík	x	-	-
8.	Magdaléna Hromcová	x	-	-
9.	Dana Jelinková Dudzíková	x	-	-
10.	Ludmila Joanidisová	x	-	-
11.	Jaroslav Klátik	x	-	-
12.	Adrián Kucek	x	-	-
13.	Euboš Kunay	x	-	-
14.	Miroslav Mand'ák	x	-	-
15.	Martin Puchalla	NEHLASOVAL		
16.	Peter Šamko	NEHLASOVAL		
SPOLU		14	0	0

Uznesenie č. 50/2025:

Súdna rada Slovenskej republiky **A. uplatňuje zásadné pripomienky** k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania; pripomienky tvoria prílohu tohto uznesenia. **B. ukladá** predsedníčke Súdnej rady Slovenskej republiky predložiť schválené zásadné pripomienky Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na ďalší legislatívny postup.

**Návrh pripomienok Súdnej rady Slovenskej republiky k návrhu ústavného zákona,
ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení
neskorších predpisov (LP/2025/24)**

1. K čl. 141a ods. 1:

V čl. 141a ods. 1 sa slová „ústavným orgánom sudcovskej legitimacy“ nahrádzajú slovami „nezávislým ústavným orgánom sudcovskej legitimacy garantujúci nezávislé postavenie súdnej moci“.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Odôvodnenie:

Cieľom navrhovanej zmeny je **obnovenie základného (záväzného) zámeru ústavodarcu zabezpečiť nezávislé postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) pri jej zakotvení do Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava), a to ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. s účinnosťou od 01. 07. 2001.**

Dnešná ústavná definícia súdnej rady **zlikvidovala** pôvodný základný zámer ústavodarcu z roku 2000 (ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.) nevyhnutný na posilnenie inštitucionálnej nezávislosti súdnej moci od ostatných orgánov verejnej moci, čo súčasne znamená aj porušenie **predvstupového** záväzku na prijatie Slovenskej republiky do Európskej únie, t. j. návrat do kritizovanej výraznej závislosti súdnej moci na výkonnej moci a zákonodarnej moci (PL. ÚS 2/2012).

Súdna rada ako ústavná inštitúcia bola „vynájdená“ kvôli depolitizácii súdnej moci, no depolitizácia súdnictva sa na Slovensku nehodí mnohým politikom.

V dôvodovej správe k ústavnému zákonu č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, je konštatované, že síce ústava definuje Národnú radu Slovenskej republiky (čl. 72), prezidenta Slovenskej republiky (prvá veta čl. 101), vládu Slovenskej republiky (čl. 108), Ústavný súd Slovenskej republiky (čl. 124), avšak súdna rada ako jediný ústavný orgán nemá v ústave svoje vymedzenie.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd“) pri definovaní postavenia súdnej rady (podľa úpravy z roku 2001) vzhľadom na jej kompetencie okrem iného uviedol, že „je osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu“ (PL.ÚS 2/2012).

Podľa zámeru ústavodarcu z roku 2020 sa však súdnej rade úmyselne nepriznáva parameter nezávislosti, lebo nemôže byť nezávislým orgánom, keďže je v nej realizovaná justičná politika a má teda **charakter len autonómneho orgánu** (bod 16 dôvodovej správy k ústavnému zákonu č. 422/2020 Z. z.).

Je zrejmé, že u orgánov súdnej moci ústavodarca zakotvuje základný princíp o ich nezávislosti, čo preukazuje dôsledné dodržiavanie princípu deľby moci a ústavnej rovnováhy troch rovnocenných mocí v právnom štáte.

Je preto zásadnou ústavnou požiadavkou v rámci definície ústavného postavenia súdnej rady ako súčasti súdnej moci explicitné **zakotvenie** v pripomienke navrhovaného textu v znení „**nezávislý** ústavný orgán sudcovskej legitimacy garantujúci nezávislé postavenie súdnej moci“.

Súčasná úprava porušuje aj zásadný obsah **medzinárodných dokumentov**, o ktorých ústavný súd (PL. ÚS 27/2015) v kľúčovej časti odôvodnenia nálezu zdôraznil, že ...“... obsahu medzinárodných dokumentov (odporúčacieho charakteru) ... ktorých je Slovenská republika signatárom, s odkazom na čl. 1 ods. 2 ústavy nemožno poprieť ani primeranú mieru právnej relevancie“.

Medzinárodné dokumenty, ktoré sú výslovne uvedené v náleze PL. ÚS 27/2015, výraznou väčšinou obsahovo uvádzajú, že štát má alebo musí vytvoriť súdne rady na zabezpečenie nezávislosti sudcov a súdnictva, ktoré budú nezávislé od zákonodarnej a výkonnej moci (napr. Európska charta štatútu sudcov – bod 1.3; Magna charta sudcov – CCJE bod 13; Výbor ministrov Rady Európy r. 2010 – bod 26).

K presadenej ústavnej zmene postavenia súdnej rady bývalou vládou koalíciou bolo zaujaté výrazne kritické stanovisko v Rezolúcii Európskej asociácie sudcov (ďalej len „EAJ“) zo dňa 02.09.2021:

„... **EAJ je znepokojená** konštatovaním, že bod 17 dôvodovej správy ... **neopisuje súdnu radu ako nezávislý ústavný orgán súdnictva, ale skôr ako autonómny orgán realizujúci justičnú politiku vlády a parlamentu ... takáto formulácia, ktorá vyvoláva obraz súdnej rady ako nástroj exekutívnej politiky, môže viesť k zlyhávaniu zachovania riadnej deľby moci medzi legislatívou, vládou a súdnictvom, v rozpore s medzinárodnými štandardami a sú krokmi späť v procese vytvorenia podmienok na ochranu súdnictva pred neprimeraným vplyvom a záruk jeho nezávislosti**“.

Ústavný súd v uznesení **PL. ÚS 8/2022**, ktorým preskúmal ústavné zmeny k 01.01.2021 konštatoval zásadnú skutočnosť, že pre vylúčenie právomoci ústavného súdu preskúmať súlad ústavných zákonov s ústavou (čl. 125 ods. 4 posledná veta ústavy) musí návrh odmietnuť, aj keď s výhradou, že pri obsahovo extrémnom postupe ústavodarcu by mohol generovať ochranu materiálneho jadra ústavy, zohľadňujúc generálne kompetenčné zmocnenie ústavného súdu zakotvené v čl. 124 ústavy.

Pri posudzovaní zmeny ústavného postavenia súdnej rady ústavný súd uviedol okrem iného, že „... žiadne ustanovenie ústavy týkajúce sa súdnej rady ... nemožno zakotviť pod materiálne jadro ústavy, a preto návrh **odmietol pre nedostatok** svojej právomoci, pričom nespochybňuje opodstatnenosť existencie poslanca súdnej rady v našom ústavnom systéme“.

Uvedená opodstatnená kritika medzinárodných inštitúcií, právna relevancia medzinárodných odporúčaní (ústavný záväzok Slovenskej republiky podľa čl. 1 ods. 2 ústavy), ktoré vyžadujú zabezpečenie nezávislého postavenia súdnej rady, ako aj zlikvidovanie pôvodného zámeru ústavodarcu z roku 2000, pri zakotvení súdnej rady do ústavnej úpravy súdnej moci ako nezávislého orgánu, na základe zásadnej predvstupovej požiadavky pri vstupe Slovenska do Európskej únie, **jednoznačne vyžadujú obnovenie jej nezávislého postavenia explicitným zakotvením v pripomienke navrhovaného textu k čl. 141a ods. 1 ústavy.**

2. K čl. 141a ods. 5:

V čl. 141a ods. 5 tretia veta znie: „Predsedu, podpredsedu a člena Súdnej rady Slovenskej republiky je možné odvolať pre vážne zanedbanie povinností pri výkone ústavnej funkcie.

V čl. 141a ods. 5 sa na konci pripája táto veta: „Podrobnosti ustanoví zákon.“.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Odôvodnenie:

Cieľom navrhovanej zmeny je zakotvenie oprávnenia predčasného odvolania z funkcie predsedu, podpredsedu a člena súdnej rady pre vážne zanedbanie povinností pri výkone ústavnej funkcie. Pripojením poslednej vety sa zmocňuje zákonodarca na prijatie podrobnejšej zákonnej úpravy.

Zakotvenie možnosti kedykoľvek odvolať členov súdnej rady bolo **výrazne kritizované** stanoviskami opätovne EAJ, v rezolúcii zo dňa 02.09.2021 a v Stanovisku predsedníctva CCJE zo dňa 09.12.2020.

Predsedníctvo CCJE poukázalo na stanovisko č. 10 z roku 2007 o súdnej rade v službách spoločnosti (t. j. odporúčanie s primeranou mierou právnej relevancie podľa čl. 1 ods. 2 ústavy – ústavný záväzok Slovenskej republiky), že „... členom súdnej rady (sudcovia aj nesudcovia), aby mohli plniť svoje všeobecné poslanie, a to zabezpečiť nezávislosť súdneho systému, ako aj nezávislosť jednotlivých sudcov, by mali byť poskytnuté záruky ich nezávislosti a nestrannosti“.

Ďalej je uvedené, že zabezpečenie funkčného obdobia členov súdnych rád na dobu určitú a funkčná imunita slúžia na zaistenie ich nezávislosti od vonkajšieho tlaku.

Opatrenia, ktoré narúšajú istotu výkonu funkcie členov súdnej rady, napr. odvolanie kedykoľvek, nevyhnutne povedie k **spolitizovaniu**, prinajmenšom k dojmu spolitizovania, činnosti súdnej rady.

Odvolanie bez nutnosti uvedenia dôvodu odvolania je totiž špecifické pre politické inštitúcie, napr. vlády, ale nie je vhodné pre súdne rady, kde sú členovia volení na dobu určitú.

K odvolaniu má prísť **len** v prípade závažného nesprávneho konania, lebo iný postup vyvolávajúci podozrenie, že zámerom je ovplyvňovanie ich rozhodovania.

EAJ v Rezolúcii konštatovala, že odvolanie členov súdnej rady kedykoľvek je v rozpore s európskym štandardom nezávislosti súdnictva a súdnych rád, lebo nevyhnutná nezávislosť členov súdnych rád vyžaduje, aby výkon funkcie bol zaručený a nemohol byť svojvoľne ukončený. Člen môže byť teda odvolaný iba v prípade vážneho zneužitia alebo zanedbania povinností, kde zákon by mal ustanoviť presné dôvody a postup.

Pri otázke odvolávania členov súdnej rady štátnymi orgánmi, ktoré kreovali členov, t. j. národná rada, vláda, prezident, ako aj sudcami, ústavný súd konštatoval aj to, že odvolať členov súdnej rady, ktorí sú v ich kreačnej dispozícii aj z dôvodu straty dôvery, nenaruší nezávislosť súdnej rady, ako ústavného orgánu, vzhľadom na zloženie a spôsob uznášania sa súdnej rady (**IV. ÚS 46/2011**).

Ďalší nález ústavného súdu, pri výklade čl. 30 ods. 4 ústavy (prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok) **odlišne** konštatoval, že uvedené ústavné právo zahŕňa aj oprávnenie zotrvať vo verejnej funkcii.

Ústavný súd v stanovisku (**PLz. ÚS 2/2018** zo dňa 19.09.2018) uviedol „...člena Súdnej rady Slovenskej republiky nie je možné odvolať v priebehu jeho 5-ročného funkčného obdobia orgánom, ktorý ho na tento post nominoval, lebo len tak sa zaručí jeho základné právo podľa čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky“.

Pri výklade čl. 30 ods. 4 ústavy (občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám) konštatoval ústavný súd, že toto právo svojou podstatou neznamena len právo na prístup k volenej alebo inej verejnej funkcii, ale toto právo v sebe zahŕňa ...aj právo volené a iné verejné funkcie nerušene vykonávať, vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením funkcie (**III. ÚS 62/2011**).

Ústavný súd Českej republiky (**II. ÚS 53/06**) pri obsahovo zhodnom ustanovení čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) konštatoval, že „...tento článok sa nevzťahuje len na prístup k verejnej funkcii v zmysle vzniku funkcie, ale zahŕňa aj právo na jej nerušený výkon vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením funkcie“.

Samotné právo na prístup k verejnej funkcii by nemalo zmysel, pokiaľ by neobsahovalo aj ochranu v priebehu výkonu funkcie. Ak predmetný článok Listiny sleduje umožnenie občanom vykonávať správu verejných záležitostí, musí byť subjektu vykonávajúcemu svoju funkciu daná taktiež ochrana pred ľubovôľou štátu, ktorá by mohla brániť vo výkone verejnej funkcie.

Podľa ústavného súdu (čl. 30 ods. 4 ústavy) zahŕňa aj právo na nerušený výkon funkcie člena súdnej rady, vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením tejto funkcie. Ak je teda člen súdnej rady svojvoľne štátnym orgánom zbavený tejto funkcie, dochádza tým vo vzťahu k tomuto členovi súdnej rady k porušeniu práva na nerušený výkon verejnej funkcie podľa čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy.

Obsahovo zhodne rozhodol ústavný súd v konaní **PL. ÚS 102/2011** (zánik funkcie predsedu súdu odvolaním ministrom).

V odôvodnení uviedol, že z ústavného hľadiska považuje za neakceptovateľné, že ustanovenia zákona č. 757/2004 Z. z. neobsahujú žiadne záruky pred svojvôľou ministra pri výkone jeho právomoci odvolávať predsedu súdu. Zdôraznil, že nezastupiteľnou úlohou zákonodarcu je ustanoviť primerané právne garancie, ktoré sú spôsobilé zabrániť prejavom svojvôle pri výkone verejnej moci, keďže zákaz svojvôle tvorí integrálnu súčasť generálneho princípu právneho štátu vyvoditeľného z čl. 1 ods.1 ústavy.

Rozhodnutie o odvolaní nemôže byť prejavom svojvôle ministra voči osobe, ktorá je činná vo verejnej funkcii, a preto musí byť predvídateľné, presvedčivé, konkrétne a určité minimálne z hľadiska dôvodov, ktoré ministra spravodlivosti viedli k uplatneniu jeho mocenskej právomoci.

Je potrebné **prihliadať aj na správu Európskej komisie o právnom štáte z roku 2023**, v ktorej je okrem iného konštatované, že sa Slovensku odporúča, aby zaviedlo opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa na členov súdnej rady, a to najmä na tých, ktorých nezvolili sudcovia - vzťahovali dostatočné záruky nezávislosti, pokiaľ ide o ich odvolanie, s prihliadnutím na európske normy týkajúce sa nezávislosti súdnych rád.

Uvádza sa, že napriek tomu, že súdna rada získala novelou ústavy v roku 2020 viac právomocí, podmienky odvolávania jej členov, najmä tých, ktorí nie sú volení sudcami, stále nie sú stanovené zákonom. Tento nedostatok môže mať vplyv na nezávislosť členov súdnej rady. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa pre súdne rady musia vytvoriť dostatočné záruky, aby mohli byť nezávislé od zákonodarnej a výkonnej moci. Týka sa to aj spôsobu, akým sa môžu odvolávať členovia súdnych rád.

Európska komisia v správe, pri tomto konštatovaní, poukázala na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 20.04.2021, vec C-896/19, Repubblika a Il-Prim Ministru, ECLI:EU:C:2021:311, bod 66.

3. K čl. 146 ods. 2:

V čl. 146 ods. 2 sa číslica „67“ nahrádza číslicou „70“.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Odôvodnenie:

Navrhuje sa predĺženie veku spojeného so zánikom funkcie sudcu z 67 rokov na 70 rokov.

Sudcovské povolanie je jedno z najnáročnejších a jednoznačne preň platí, že „skúsenosť je neprenosná“. Stanovením hranice 67 rokov pre zánik funkcie sudcu štát jednoznačne prichádza o množstvo skúsených a fundovaných sudcov, ktorí by aj napriek svojmu veku mohli a chceli svoje celoživotné skúsenosti naďalej odovzdávať na „poli spravodlivosti“. Z povahy veci je pritom zrejmé, že ide často o sudcov na vyšších, resp. najvyšších stupňoch súdnej sústavy.

Navrhovaná zmena by pritom nemala dopad na odchod sudcov do starobného dôchodku, pretože by predstavovala len možnosť a nie povinnosť vykonávať sudcovské povolanie až do dovŕšenia veku 70 rokov.

Zároveň by navrhovaná zmena aspoň sčasti zrovnoprávnila sudcov všeobecného a správneho súdnictva so sudcami ústavného súdu a inými právnickými profesiami, pretože:

- sudcovi ústavného súdu zaniká funkcia sudcu až v posledný deň mesiaca, v ktorom sudca dosiahol vek 72 rokov (Čl. 138 ods. 3 ústavy),
- prokurátor môže, ale nemusí byť odvolaný z funkcie generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, ak dosiahol vek 65 rokov (§ 15 ods. 3 písm. b) zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry),
- notárovi výkon notárskeho úradu zaniká ku dňu 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom notár dosiahne vek 70 rokov (§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)),
- súdny exekútor nemá (vôbec) normatívne ustanovené ako dôvod zániku funkcie dosiahnutie určitého veku.

4. Čl. 148 ods. 4 znie:

„(4) Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov stíhať, a to ani po zániku ich funkcie.“

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Odôvodnenie:

Cieľom navrhovanej zmeny je **obnovenie pôvodného textu čl. 148 ods. 4 ústavy zakotvujúceho funkčnú imunitu sudcov všeobecných súdov**, ktorý bol zmenený ústavnou novelou č. 422/2020 Z. z.

Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a materiálneho právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale i poslancov národnej rady (parlamentná imunita - ESLP stanovisko č. 23053/02 zo dňa 06. 12. 2005) a prezidenta republiky.

Pri trestnoprávnej (funkčnej) imunite sudcov pre potreby riadneho výkonu súdnictva ide o zaručenie dôslednej osobnej ochrany pri výkone verejnej moci, predovšetkým voľnosť rozhodovania, ktorá musí zaistiť nezávislosť sudcu prioritne na výkonnej moci pred zneužitím práva stíhať trestné činy používaním nátlaku prostredníctvom trestného konania (PL. ÚS 4/04, PL. ÚS 24/03, PL. ÚS 19/02).

Trestnoprávna imunita sudcov podľa záväznej judikatúry Ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva je zásadnou právnou garanciou nezávislosti sudcov, ktorej narušenie znamená porušenie nezávislosti súdnictva a tým aj čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) čl. 14 ods.1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Princíp nezávislosti súdnej moci je jedným z podstatných znakov demokratického a právneho štátu, nie je osobným privilegiom sudcov, ale je odôvodnený potrebou umožniť sudcom naplniť ich úlohu ochrancu práv a slobôd ľudí, takže je prirodzeným komponentom základného práva občana na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 ústavy.

Ústavný súd konštatoval, že ochranný mechanizmus proti svojvoľnému rozhodovaniu súdnej moci **je účinný, lebo obsahuje možnosť sankčného postihu sudcu v disciplinárnom konaní pre závažné disciplinárne previnenie (svojvoľné rozhodnutie)**, ktorého opakovanie má vždy za následok výlučne len uloženie disciplinárneho opatrenia, a to odvolanie z funkcie sudcu (zánik sudcovskej funkcie - PL. ÚS 10/05).

Ústava obsahuje implicitné materiálne jadro. Základ implicitného materiálneho jadra ústavy tvoria princípy demokratického a právneho štátu a medzi nimi aj princíp deľby moci a s ním súvisiaca nezávislosť súdnej moci (PL. ÚS 21/2014).

Článok 144 ods. 1 ústavy (nezávislosť sudcu pri rozhodovaní) patrí k pilierom ústavného postavenia súdnej moci v materiálnom právnom štáte, patrí do materiálneho jadra ústavy, ktorý vymedzuje legitímny rozsah a obsah sudcovskej nezávislosti.

Dôsledná ochrana imunity sudcu pri výkone funkcie, najmä pri jeho vlastnom rozhodovaní, t. j. (výlučne funkčná imunita) je jednou z najdôležitejších garancií nezávislosti sudcov, ktorej narušenie znamená porušenie nezávislosti súdu a tým aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorého ustanovenia sú „ústavným inštrumentom európskeho verejného poriadku“, kde Európsky súd pre ľudské práva má výlučnú právomoc na všetky otázky výkladu Dohovoru a jeho protokolov **a konštatoval, že imunita sudcov je zásadnou právnou garanciou nezávislosti sudcov a súdnictva.**

Judikatúra EŠLP predstavuje pritom záväzné výkladové smernice aj pre interpretáciu základných práv a slobôd na európskej úrovni, kde je právo na nezávislý a nestranný súd prvým zo všetkých práv, ktoré garantuje čl. 6 Dohovoru.

(Benátska komisia stanovisko z marca 2010, časť II. existujúce závery, bod 10; I. ÚS 5/02, PL. ÚS 25/01).

Aj **medzinárodné dokumenty**, resp. odporúčania, ktoré majú primeranú mieru právnej relevancie v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy zakazujú likvidáciu funkčnej imunity sudcov za rozhodovanie (PL. ÚS 27/2015), pričom v tomto náleze sú výslovne menované viaceré medzinárodné inštitúcie.

Výbor ministrov Rady Európy v odporúčaní z roku 2010 v bode 5 uvádza, že „...sudcovia musia mať neobmedzenú slobodu rozhodovať vo veciach nestranne, v súlade so zákonom aj ich interpretáciou faktov“, čo je zhodné so stanoviskom tzv. Benátskej komisie z marca 2010 – bod 61, že „...sudcovia by mali mať iba funkčnú imunitu, lebo musia byť chránení pred neprimeranými vonkajšími vplyvmi, t. j. imunitu pred trestným stíhaním za činy pri výkone svojej funkcie“... „sudcovia by mali mať trestnú zodpovednosť za trestné činy spáchané mimo výkonu ich sudcovskej funkcie (bod 75 stanoviska č. 3 (2002) CCJE)“ ... „považuje vylúčenie zodpovednosti sudcov pri výkone sudcovskej funkcie za predpoklad sudcovskej nezávislosti, t. j. imunita vo veci trestného stíhania (skupina štátov Rady Európy proti korupcii – GRECO).

Zákonná úprava disciplinárnej zodpovednosti sudcov podľa ústavného súdu je v súlade s ústavnou požiadavkou o neprípustnosti trestnej zodpovednosti sudcov za rozhodovanie, lebo zakotvením disciplinárnej zodpovednosti za svojvoľné rozhodovanie sa **dôsledne zabezpečuje účinný ochranný mechanizmus proti svojvoľnému rozhodovaniu** aj súdnej moci zakotvením možnosti sankčného postihu (viď PL.ÚS 10/05).

Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a materiálneho právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale i poslancov národnej rady (parlamentná imunita - EŠLP stanovisko č. 23053/02 zo dňa 06. 12. 2005) a prezidenta republiky.

Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale aj poslancov národnej rady a prezidenta republiky (čl. 78, čl. 107 ústavy).

Schválená ústavná zmena úpravy funkčnej imunity sudcov podľa nového znenia čl. 148 ods. 4 ústavy bola **výrazne kritizovaná** aj Rezolúciou Európskej asociácie sudcov (EAJ) zo dňa 02. 09. 2021, ako aj Stanoviskom predsedníctva Poradnej rady európskych sudcov (CCJE) zo dňa 09. 12. 2020. Je totiž konštatované, že nové ustanovenie ľahko vystaví sudcu na Slovensku trestnému stíhaniu, hrozbe alebo strachu zo stíhania za ich rozsudky, čo predstavuje vážne nebezpečenstvo pre nezávislosť sudcov. Môže totiž byť zneužitie na vyvolanie neprimeraného tlaku alebo ovplyvňovanie sudcov, keďže značne znižuje existujúce záruky nezávislosti súdnictva a umožňuje i politicky motivovanú nesprávnú interpretáciu širokej a vágnej definície. Ide teda o potencionálne riziko šikanózneho trestného stíhania sudcov.

Ústavný súd pri posudzovaní nového textu čl. 148 ods. 4 ústavy v uznesení **PL. ÚS 8/2022 skonštatoval** okrem iného aj to, že „... materiálna, teda funkčná imunita sudcov za rozhodovanie tvorí integrálnu súčasť sudcovskej nezávislosti, ktorá patrí

do implicitného materiálneho jadra ústavy“, pričom prijatá zmena úpravy imunity **výrazne znižuje stupeň, t. j. rozsah** imunity garantovanej podľa pôvodnej úpravy čl. 148 ods. 4 ústavy.

Zároveň uviedol, že funkčná imunita sudcov všeobecných súdov bola koncipovaná v ústave širšie než imunita sudcov ústavného súdu upravená v čl. 136 ods. 1 ústavy.

Zdôraznil, že nové znenie čl. 148 ods. 4 ústavy v podstate zaviedlo **možnosť** trestnoprávneho stíhania sudcov **aj za právny názor**. V prípade, že by sudca bol trestne stíhaný neopodstatnene, je mu poskytnutá ochrana v konaní pred ústavným súdom (čl. 127 ústavy), kedy ústavný súd môže zabrániť takej interpretácii a aplikácii čl. 148 ods. 4 ústavy, ktoré by bolo v rozpore s materiálnym jadrom ústavy.

Pre nedostatok svojej právomoci odmietol preto návrh, keďže aktivácia čl. 124 ústavy by mohla byť pri tejto úprave uplatnená, len ak by ústavný súd nemal k dispozícii uvedené právne prostriedky ochrany sudcu.

Z uvádzaných argumentov je zrejmé, že funkčná imunita sudcov tvorí integrálnu súčasť sudcovskej nezávislosti, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou implicitného materiálneho jadra ústavy. Pri zásahu do tohto jadra zavedením možnosti trestnoprávneho stíhania sudcov aj za právny názor, čo preukazuje výrazné zníženie rozsahu imunity garantovanej podľa pôvodnej ústavnej úpravy, pri zohľadnení medzinárodných odporúčaní a obsahu kritických stanovísk medzinárodných inštitúcií, je **zrejmá nevyhnutnosť obnovenia** pôvodnej ústavnej koncepcie funkčnej imunity sudcov (pôvodný text čl. 148 ods. 4 ústavy).

Vzhľadom na konštatovanie ústavného súdu o užšie koncipovanej funkčnej imunitu u sudcov ústavného súdu (čl. 136 ods. 1 ústavy) v znení „za rozhodovanie pri výkone funkcie sudcu nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať a to ani po zániku jeho funkcie“, **je možné aj obdobné riešenie** o zakotvení obsahovo zhodnej úpravy imunity sudcov všeobecných súdov.

Predstaviteľmi súdnej moci podľa ústavnej konštrukcie (hlava VII ústavy) sú aj sudcovia ústavného súdu, ktorým ústava taktiež garantuje funkčnú imunitu (čl. 136 ods. 1 ústavy).

Ústavné súdnictvo a všeobecné súdnictvo tvoria pritom dve zložky súdnej moci, ktoré sú rovnocenné, pričom aj sudcovia všeobecných súdov sú ochrancovia ústavnosti pri realizácii svojich kompetencií. (II. ÚS 1/95, II. ÚS 13/2001).

Z uvedenej rovnocennosti ústavného a všeobecného súdnictva taktiež vyplýva zásadná **požiadavka** o nevyhnutnosti zakotvenia obsahovo zhodných garancií ich nezávislosti, kde je najdôležitejšou garanciou funkčná imunita, ako tzv. osobná záruka nezávislosti.

Prichádza preto do úvahy aj obdobné riešenie, ktoré bude spočívať v zosúladení obsahu textu úpravy funkčnej imunity sudcov všeobecných súdov, ako aj prísediacich z radov občanov, s textom zhodným pri úprave funkčnej imunity sudcov ústavného súdu podľa čl. 136 ods. 1 ústavy.

Zapísala:
Adriána Hanková